משנה · אחרונים · יכין · סדר טהרות

יכין נדה

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יכין נדה

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יכין-נדה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 10
סעיף א 10
סעיף ב 10
סעיף ג 10
סעיף ד 10
סעיף ה 10
סעיף ו 10
סעיף ז 10
סעיף ח 10
סעיף ט 11
סעיף י 11
סעיף יא 11
סעיף יב 11
סעיף יג 11
סעיף יד 11
סעיף טו 11
סעיף טז 11
סעיף יז 12
סעיף יח 12
סעיף יט 12
סעיף כ 12
סעיף כא 12
סעיף כב 12
סעיף כג 12
סעיף כד 12
סעיף כה 12
סעיף כו 12
סעיף כז 13
סעיף כח 13
סעיף כט 13
סעיף ל 13
סעיף לא 13
סעיף לב 13
סעיף לג 13
סעיף לד 13
סעיף לה 13
סעיף לו 13
סעיף לז 14
סעיף לח 14
סעיף לט 14
פרק ב 14
סעיף א 14
סעיף ב 14
סעיף ג 14
סעיף ד 14
סעיף ה 15
סעיף ו 15
סעיף ז 15
סעיף ח 15
סעיף ט 15
סעיף י 15
סעיף יא 15
סעיף יב 15
סעיף יג 16
סעיף יד 16
סעיף טו 16
סעיף טז 16
סעיף יז 16
סעיף יח 16
סעיף יט 16
סעיף כ 16
סעיף כא 16

סעיף כב 17
סעיף כג 17
סעיף כד 17
סעיף כה 17
סעיף כו 17
סעיף כז 17
סעיף כח 17
סעיף כט 17
סעיף ל 17
סעיף לא 18
סעיף לב 18
סעיף לג 18
סעיף לד 18
סעיף לה 18
סעיף לו 18
סעיף לז 18
סעיף לח 18
סעיף לט 18
סעיף מ 19
סעיף מא 19
סעיף מב 19
סעיף מג 19
סעיף מד 19
סעיף מה 19
סעיף מו 19
סעיף מז 19
סעיף מח 19
סעיף מט 19
פרק ג 20
סעיף א 20
סעיף ב 20
סעיף ג 20
סעיף ד 20
סעיף ה 20
סעיף ו 20
סעיף ז 20
סעיף ח 20
סעיף ט 20
סעיף י 21
סעיף יא 21
סעיף יב 21
סעיף יג 21
סעיף יד 21
סעיף טו 21
סעיף טז 21
סעיף יז 21
סעיף יח 21
סעיף יט 22
סעיף כ 22
סעיף כא 22
סעיף כב 22
סעיף כג 22
סעיף כד 22
סעיף כה 22
סעיף כו 22
סעיף כז 22
סעיף כח 23
פרק ד 23
סעיף א 23
סעיף ב 23
סעיף ג 23
סעיף ד 23
סעיף ה 23
סעיף ו 23

סעיף ז 24
סעיף ח 24
סעיף ט 24
סעיף י 24
סעיף יא 24
סעיף יב 24
סעיף יג 25
סעיף יד 25
סעיף טו 25
סעיף טז 25
סעיף יז 25
סעיף יח 25
סעיף יט 25
סעיף כ 26
סעיף כא 26
סעיף כב 26
סעיף כג 26
סעיף כד 26
סעיף כה 26
סעיף כו 26
סעיף כז 26
סעיף כח 26
סעיף כט 26
סעיף ל 27
סעיף לא 27
סעיף לב 27
סעיף לג 27
סעיף לד 27
סעיף לה 27
סעיף לו 27
סעיף לז 27
סעיף לח 27
סעיף לט 28
סעיף מ 28
סעיף מא 28
סעיף מב 28
סעיף מג 28
סעיף מד 28
סעיף מה 28
סעיף מו 28
סעיף מז 28
סעיף מח 29
פרק ה 29
סעיף א 29
סעיף ב 29
סעיף ג 29
סעיף ד 29
סעיף ה 29
סעיף ו 29
סעיף ז 29
סעיף ח 29
סעיף ט 30
סעיף י 30
סעיף יא 30
סעיף יב 30
סעיף יג 30
סעיף יד 30
סעיף טו 30
סעיף טז 30
סעיף יז 30
סעיף יח 31
סעיף יט 31
סעיף כ 31
סעיף כא 31

סעיף כב 31
סעיף כג 31
סעיף כד 31
סעיף כה 32
סעיף כו 32
סעיף כז 32
סעיף כח 32
סעיף כט 32
סעיף ל 32
סעיף לא 32
סעיף לב 32
סעיף לג 32
סעיף לד 33
סעיף לה 33
סעיף לו 33
סעיף לז 33
סעיף לח 33
סעיף לט 33
סעיף מ 33
סעיף מא 33
סעיף מב 33
סעיף מג 34
סעיף מד 34
סעיף מה 34
סעיף מו 34
סעיף מז 34
סעיף מח 34
סעיף מט 34
סעיף נ 35
סעיף נא 35
סעיף נב 35
סעיף נג 35
סעיף נד 35
פרק ו 35
סעיף א 35
סעיף ב 35
סעיף ג 36
סעיף ד 36
סעיף ה 36
סעיף ו 36
סעיף ז 36
סעיף ח 36
סעיף ט 36
סעיף י 37
סעיף יא 37
סעיף יב 37
סעיף יג 37
סעיף יד 37
סעיף טו 37
סעיף טז 37
סעיף יז 37
סעיף יח 38
סעיף יט 38
סעיף כ 38
סעיף כא 38
סעיף כב 38
סעיף כג 38
סעיף כד 38
סעיף כה 38
סעיף כו 38
סעיף כז 39
סעיף כח 39
סעיף כט 39
סעיף ל 39

סעיף לא 39
סעיף לב 39
סעיף לג 39
סעיף לד 39
סעיף לה 39
סעיף לו 39
סעיף לז 40
סעיף לח 40
סעיף לט 40
סעיף מ 40
סעיף מא 40
סעיף מב 40
סעיף מג 40
סעיף מד 40
סעיף מה 40
סעיף מו 41
סעיף מז 41
סעיף מח 41
סעיף מט 41
סעיף נ 41
סעיף נא 41
סעיף נב 42
סעיף נג 42
סעיף נד 42
פרק ז 42
סעיף א 42
סעיף ב 42
סעיף ג 42
סעיף ד 42
סעיף ה 42
סעיף ו 43
סעיף ז 43
סעיף ח 43
סעיף ט 43
סעיף י 43
סעיף יא 43
סעיף יב 43
סעיף יג 43
סעיף יד 44
סעיף טו 44
סעיף טז 44
סעיף יז 44
סעיף יח 44
סעיף יט 44
סעיף כ 44
סעיף כא 44
סעיף כב 44
סעיף כג 45
סעיף כד 45
סעיף כה 45
סעיף כו 45
סעיף כז 45
סעיף כח 45
סעיף כט 45
סעיף ל 45
פרק ח 46
סעיף א 46
סעיף ב 46
סעיף ג 46
סעיף ד 46
סעיף ה 46
סעיף ו 46
סעיף ז 46
סעיף ח 46

סעיף ט 46
סעיף י 47
סעיף יא 47
סעיף יב 47
סעיף יג 47
סעיף יד 47
סעיף טו 47
סעיף טז 47
סעיף יז 47
סעיף יח 47
סעיף יט 47
סעיף כ 48
פרק ט 48
סעיף א 48
סעיף ב 48
סעיף ג 48
סעיף ד 48
סעיף ה 48
סעיף ו 49
סעיף ז 49
סעיף ח 49
סעיף ט 49
סעיף י 49
סעיף יא 49
סעיף יב 49
סעיף יג 49
סעיף יד 49
סעיף טו 50
סעיף טז 50
סעיף יז 50
סעיף יח 50
סעיף יט 50
סעיף כ 50
סעיף כא 50
סעיף כב 50
סעיף כג 50
סעיף כד 51
סעיף כה 51
סעיף כו 51
סעיף כז 51
סעיף כח 51
סעיף כט 51
סעיף ל 51
סעיף לא 51
סעיף לב 52
סעיף לג 52
סעיף לד 52
סעיף לה 52
סעיף לו 52
סעיף לז 52
סעיף לח 52
סעיף לט 52
סעיף מ 52
סעיף מא 53
סעיף מב 53
סעיף מג 53
סעיף מד 53
סעיף מה 53
סעיף מו 53
סעיף מז 53
סעיף מח 53
סעיף מט 54
סעיף נ 54
סעיף נא 54

סעיף נב 54
פרק י 54
סעיף א 54
סעיף ב 54
סעיף ג 54
סעיף ד 54
סעיף ה 54
סעיף ו 55
סעיף ז 55
סעיף ח 55
סעיף ט 55
סעיף י 55
סעיף יא 55
סעיף יב 55
סעיף יג 55
סעיף יד 55
סעיף טו 56
סעיף טז 56
סעיף יז 56
סעיף יח 56
סעיף יט 57
סעיף כ 57
סעיף כא 57
סעיף כב 57
סעיף כג 57
סעיף כד 57
סעיף כה 57
סעיף כו 57
סעיף כז 58
סעיף כח 58
סעיף כט 58
סעיף ל 58
סעיף לא 58
סעיף לב 58
סעיף לג 58
סעיף לד 59
סעיף לה 59
סעיף לו 59
סעיף לז 59
סעיף לח 59
סעיף לט 59
סעיף מ 59
סעיף מא 59
סעיף מב 60
סעיף מג 60
סעיף מד 60
סעיף מה 60

פרק א

סעיף א
שמאי אומר כל הנשים

אפי' אינה מד' נשים דלקמן במ"ג:

סעיף ב
דיין שעתן

דבראתה דם. א"א דנתעכב ברחם. והרי מטמא בבית החיצון. ותטמא לתרומה שנגעה למפרע. דא"כ יחוש גם הבעל לפרוש מאשתו שמא תראה אח"כ:

סעיף ג
הלל אומר מפקידה לפקידה

כל תרומות שנגעה למפרע משעת בדיקה האחרונה שמצאה א"ע טהורה עד שעת ראיי' דם כולן טמאים. אבל לבעלה אמ"ט למפרע:

סעיף ד
ואפילו לימים הרבה

בין בדיקה לראיי':

סעיף ה
אלא מעת לעת ממעט על יד

ר"ל אחר:

סעיף ו
מפקידה לפקידה

אם בין בדיקה לראיי' טפי ממעל"ע. טמאה מעל"ע למפרע מדאינו אלא קנסא. על שעברה אתקנת חכמים לבדוק בבוקר ובערב:

סעיף ז
ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת

דאם מעל"ע טפי. טמאה רק עד הבדיקה למפרע:

סעיף ח
כל אשה שיש לה וסת

זמן קבוע לראיית דם ג"פ:

סעיף ט
דיה שעתה

דחזקה לאורח בזמנו בא ולא חיישי' כלל למפרע:

סעיף י
והמשמשת בעדים

ה"ק ומשמשת בעדים. ור"ל אע"ג דביש לה וסת דיה שעתה. מצוה לה לבדוק במטלית קודם תשמיש ואחר תשמיש בעסוק' בטהרות:

סעיף יא
הרי זו כפקידה

ר"ל בדיקה שאחר תשמיש הר"ז כפקידה. ולא תחוש ממנו ולמפרע. ולא אמרי' ראתה טפת דם כחרדל וחפהו ש"ז שלאחר תשמיש. אבל בדיקה שקודם תשמיש לא. מדמהירה לתשמיש לא תבדק יפה:

סעיף יב
וממעטת על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה

אותה בדיקה שאחר תשמיש ממעטת זמן טומאה למפרע:

סעיף יג
כיצד דיה שעתה

אותה שיש לה וסת:

סעיף יד
היתה יושבת במטה

קמ"ל מטה לדיוקא דבאין לה וסת. אף מטה הו"ל למפרע אה"ט כמשכב נדה ומטמא או"כ.

סעיף טו
אע"פ שאמרו מטמאה מעת לעת

באין לה וסת:

סעיף טז
אינה מונה

ז"ל נדה וכו' דסד"א תהוי מקולקלת למפרע כרואה כתם פ"ו מי"ג קמ"ל:

סעיף יז
רבי אליעזר אומר ארבע נשים דיין שעתן

מדאין רגילות לראות דם:

סעיף יח
אבל הלכה כרבי אליעזר

סתם מתני' קא' הכי. רב"א:

סעיף יט
משיודע עוברה

בסוף ג' חדשים שא' מהן חסר:

סעיף כ
מניקה עד שתגמול את בנה

לסוף עשרים וארבעה חדש מלידה. ובלא גמלה אח"כ. אפילו הכי מטמאה:

סעיף כא
נתנה בנה למניקה

תוך זמן זה:

סעיף כב
רבי מאיר אומר מטמאה מעת לעת

סבירא ליה דמשום הכי מסולקת דם דדם נעכר ונעשה חלב. משא"כ באינה מניקה:

סעיף כג
וחכמים אומרים דיה שעתה

סבירא ליה דמשום הכי מסולקת דם דאיבריה מתפרקין בלידה. וא"כ אפי' אינה מניקה:

סעיף כד
כל שעברו עליה שלש עונות

ר"ל צ' יום בלי ראיית דם:

סעיף כה
סמוך לזקנתה

כל שראויי' לקרותה אימא ע"י זקנתה ושותקת:

סעיף כו
רבי אליעזר אומר כל אשה

אפי' דלאו זקינה:

סעיף כז
שעברו עליהן שלש עונות

ולא כת"ק דס"ל מעוברת אחר פ"ט יום ומיניקה מיד אחר לידה:

סעיף כח
ובמה אמרו דיה שעתה

בד' נשים:

סעיף כט
ואם ראתה הראשונה מאונס

ע"י פעולה או אכילה המגיר דם:

סעיף ל
אף השניה דיה שעתה

ונ"ל דאיפכא לא. מדהורעה בראיי' ראשונה לא תלינן ראייה בדבר אחר:

סעיף לא
צריכה להיות בודקת

ערב ובוקר בעוסקת בטהרות:

סעיף לב
חוץ מן הנדה

דגם בלא תראה טמאה ז"י מדראתה יום א'. וגם אינה קובעת לוסת ע"י ראיי' שבהן:

סעיף לג
והיושבת על דם טוהר

דג"כ אינה קובעת וסת בהן:

סעיף לד
ומשמשת בעדים

אפי' יש לה וסת. ודוקא בעוסקת בטהרות. דאל"כ אפי' אין לה וסת א"צ לבדק לבעלה:

סעיף לה
ובתולה

בבעילות ראשונות:

סעיף לו
שדמיה טהורים

דתולים בבתולים לב"ש עד ד' לילות. ולב"ה עד שתחי' המכה. ואפי' משונה מראיתו

מדם בעילה. תלינן השנוי בתשמיש. ובלא שמשה בזמן הנ"ל. צריכה בדיקה בקר וערב פן ישתנה הראיי':

סעיף לז

ופעמים צריכה להיות בודקת

כל המחוייבת לבדוק:

סעיף לח

ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה

ל"מ נ"ל דר"ל דבשעת תשמיש נמי צריכה לבדוק פעמים. קודם ולאחר תשמיש. ולהכי לא קא' ד' פעמים. דתשמיש לא פסיקא לי'. ולרמב"ם הכא רק אבדיקה דלפני תשמיש. דאינו חיוב רק בעסוקה בטהרות. משא"כ בדיקה שאחר תשמיש שהוא מדינא לכל הנשים. לא נקט לה מתני' דהכא. ולדידיה נראה לי דבדיקה שחרית וערבית. בחדא חשיב להו:

סעיף לט

רבי יהודה אומר אף בשעת עברתן מלאכול בתרומה

לטהר מה ששיירה כשתראה דם אח"כ:

פרק ב

סעיף א

ובאנשים תקצץ

לטותא שלא יגע כלל. מחשש חימום והוצאות ש"ז לבטלה. מיהו זב שבודק למנות ראיותיו ב' לטומאה וג' לקרבן ולמנות ז"נ ג"כ משובח:

סעיף ב

החרשת

שאינה שומעת ואינה מדברת:

סעיף ג

והסומא

אינה משנה דקיי"ל בודקת בעצמה ומראת לחברותיה:

סעיף ד

מתקנות אותן

לבדקן ולהטבילן:

סעיף ה
דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו

אחר תשמיש. ולרמב"ם הכא נקט חיובא אפי' אינה עסוק' בטהרות. ולרש"י ור"ב דוקא בעסוקה בטהרות:

סעיף ו
הצנועות מתקנות להן שלישי

לרמב"ם דמתני' בלא עסוקה בטהרות. א"כ בכה"ג שפיר רק צנועות בודקות לפני תשמיש. ולרש"י דבעסוקה בטהרות מיירי. א"כ בכה"ג כל הנשים אפי' לפני תשמיש חייבין. רק קמ"ל דצנועות בודקות בעד נקי שלא בדקה בו עוד. אפי' קודם התשמיש ומכ"ש אחר תשמיש שיש רבוי שכבת זרע. כולן חייבות לבדוק בעד נקי:

סעיף ז
לתקן את הבית

ר"ל קודם תשמיש:

סעיף ח
נמצא

דם:

סעיף ט
על שלו

אפי' שהה מלקנח:

סעיף י
טמאין

טומאת ז':

סעיף יא
וחייבין קרבן

חטאת כבועל נדה:

סעיף יב
נמצא על שלה אותיום

מיד אחר תשמיש:

סעיף יג
טמאים מספק

לתלות תרומה שנגעו ולא לשרפה:

סעיף יד
ופטורים מן הקרבן

מחטאת אבל חייבים באשם תלוי:

סעיף טו
איזהו אחר זמן כדי שתרד מן המטה ותדיח פניה

ר"ל בכדי שתושיט ידה תחת הכר ליטל העד ותבדק בו:

סעיף טז
ואחר כך

בראתה אחר שיעור זה:

סעיף יז
מטמאה

רק לטהרות:

סעיף יח
מעת לעת

למפרע:

סעיף יט
ואינה מטמאה את בועלה

טומ' ז' כבועל נדה. רק טומאת ערב מד"ס. כנוגע בה:

סעיף כ
ומודים חכמים לר' עקיבא ברואה כתם שמטמאה את בועלה

להבא אף דכתם נמי מד"ס. עכ"פ מסתבר טפי דדם נדה הוא. מדלא נתעסקה בדם אחר:

סעיף כא
כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן

בנודע לו שטהורה היתה א"צ לשאלה אח"כ. אפי' הגיע וסתה. אם שהה כשיעור שתטבול כיון דוסתות מד"ס. ס' טבילה מוציא מידי ס' ראיי':

סעיף כב
הבאין מן הדרך

קמ"ל אף דאין בעלה אצלה. רמיא אנפשה לטבול:

סעיף כג
בית שמאי אומרים צריכה שני עדים על כל תשמיש ותשמיש

לפניו ולאחריו. ומחר תעיין בכולם. ולא תבדק בעד א'. דשמא תחפם ש"ז שמבעילות אחרונות טפת הדם שראתה בבדיקות ראשונות:

סעיף כד
או תשמש

ר"ל תבדק העד בכל תשמיש:

סעיף כה
בית הלל אומרים דיה בשני עדים כל הלילה

א' תחילת הלילה וא' בסוף הכל:

סעיף כו
משל משלו חכמים באשה

בית רחם שלה נחלק לג' מקומות:

סעיף כז
החדר

הוא בפנים לצד אחוריה והוא המקור:

סעיף כח
והפרוזרור

סמוך לחדר לצד פניה:

סעיף כט
והעלייה

ע"ג שתיהן ומנוקב לפרוזדור:

סעיף ל
טמא

ודם עליי' טהור:

סעיף לא
נמצא בפרוזדור ספקו טמא

מספק טמאה טומאה וודאי'. ורק בנמצא מלול העלי' ולפני'. דאל"כ הוה ליה ס' טומאה דשמא מעליה:

סעיף לב
וכקרן

כמו כי קרן עור:

סעיף לג
וכמזוג

כיין אדום מזוג במים:

סעיף לד
בית שמאי אומרים אף כמימי תלתן

שנשרו במים:

סעיף לה
וכמימי בשר צלי

מוחל היוצא ממנו:

סעיף לו
ובית הלל מטהרין

ולת"ק תולין:

סעיף לז
הירוק

כאתרוג ככל סתם ירוק אם לא סיים ככרתי [כתוס' נדה די"ט]:

סעיף לח
אמר רבי מאיר אם אינו מטמא משום כתם

לטמא האשה:

סעיף לט
מטמא משום משקה

עכ"פ הו"ל דם להכשיר זרעים לק"ט:

סעיף מ
רבי יוסי אומר לא כך ולא כך

דהרי להכשיר בעינן דם שהנפש יוצא בו:

סעיף מא
כדם המכה

של תחילת שחיטה. וי"א דהקזה:

סעיף מב
שחור כחרת

מין צבע שחור:

סעיף מג
עמוק מכן

שחור ביותר מזה:

סעיף מד
טמא

וה"ה בכל הדמים. רק כמזוג אפי' עמוק טהור. בלא האדי' יותר ממזוג:

סעיף מה
דיהה מכן

חלש בשחרות:

סעיף מו
וכקרן כרכום כברור שבו

כעלה הברור והמזהיר באדמימות שבו:

סעיף מז
מבקעת בית כרם

שם מקום:

סעיף מח
ומציף מים

נותן כ"כ מים עד שיהיו צפין ע"ג העפר וחוזר ומעכירן:

סעיף מט
וכמזוג

מזוג שאמרנו כיצד:

פרק ג

סעיף א
אם יש עמה דם טמאה

נדה:

סעיף ב
טהורה

ואפי' דם בחתיכה. דם חתיכה הוא ולא ממקור:

סעיף ג
טמאה

ס"ל א"א לפתיחת קבר בלא דם מעט ונאבד:

סעיף ד
כמין שערה

שער:

סעיף ה
כמין יבחושים

יתושים:

סעיף ו
תטיל למים

וישהו כ"ד שעות בפושרין:

סעיף ז
טהורה

דמדמעוטין נינהו אפי' ר"י מודה דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם:

סעיף ח
שקצים ורמשים

שקצים היינו מה שפרה ורבה. ורמש אינו פרה ורבה. רב"א:

סעיף ט
ואם אין ידוע תשב לזכר ולנקבה

ר"ל שניהן לחומרא. דיולדת זכר יש לה ז' ימי טומ' ול"ג ימי טוהר. ולנקיבה י"ד ימי טומאה וס"ו ימי טוהר וזו מספק יש לה י"ד ימי טומאה ורק ל"ג ימי טוהר:

סעיף י
אינו ולד

צורת פנים כשל אדם כ"ע לא פליגי דבעינן. כי פליגי בשעורא. לר"מ כולה פנים בעינן לכל הפחות. ולרבנן בעין א' כאדם סגי:

סעיף יא
המפלת שפיר

חתיכה וי"א שפופרת של ביצה:

סעיף יב
מלא גנונים

כתולעים:

סעיף יג
אינה חוששת לולד

דבאין דם טהורה לגמרי:

סעיף יד
ואם היה מרוקם

כצורת ולד גופו כעדש' ב' עיניו כב' טיפי זבוב מרוחקות זמ"ז. ב' נחיריו כב' טיפי זבוב מקורבי'. ופיו כשערה. וידים ורגלים אין לו:

סעיף טו
המפלת סנדל

חתיכה כסנדל. והוא ולד שנתקלקל:

סעיף טז
או שליא

קרום שהולד מונח בו:

סעיף יז
רבי שמעון אומר נימוק הולד עד שלא יצא

ובטל ברוב בדם לידה:

סעיף יח
תשב לנקבה בלבד

כיון דנקיבה וודאי הכא. הרי ימי טהרה וטומאה דזכר מובלעים בהנך דנקיבה:

סעיף יט
יצא

ולד דעלמא:

סעיף כ
מחותך או מסורס

שיצא שלם אבל דרך רגליו:

סעיף כא
עד שיצא רוב ראשו

דאז ראשו כרובו ואפי' מחותך:

סעיף כב
משיצא פדחתו

מצח:

סעיף כג
המפלת ואין ידוע מה הוא

אם זכר או נקיבה:

סעיף כד
ולנדה

דאין לה ימי טוהר כנדה וטמאה י"ד יום אפי' נקיים ואסורה למקדש ולקודש עד סוף פ' כיולדת נקיבה. וצריכה טבילה לסוף מ' כזכר ולסוף פ' כנקיבה. למ"ד טבילה בזמנה מצוה. ודוקא בלא הוחזקה מעוברת דאל"כ רוב נשים ולד מעליא ילדן:

סעיף כה
המפלת ליום ארבעים

לטבילתה:

סעיף כו
תשב לזכר

שבעה ימי טומאה אפי' היא לידה יבשתא:

סעיף כז
ולנדה

דאין לה ימי טוהר:

סעיף כח
זה וזה לארבעים ואחד

חכמים כת"ק. רק תנא קמשמע לן אף על גב דמסתברא כר"י מדימי טהרה וטומאה כפול בנקיבה. הכי נמי יצירתו כפול. אפילו הכי קיימא לן כת"ק. להכי חזר ושנאה בלשון רבים:

פרק ד

סעיף א
נדות מעריסתן

ר"ל מקטנותן. דכותיס לא דרשי וי"ו דואשה לרבות קטנה שראתה דם שתטמא ומתני' ר"מ היא דחייש למיעוט קטנות הרואות:

סעיף ב
והכותים מטמאים משכב תחתון כעליון

ר"ל משכבן טמא כעליונו של זב דאמ"ט אדם וכלים דדינו ככל בועל נדה:

סעיף ג
מפני שהן בועלי נדות

דאף דגדולות שלהן נזהרות בדיני נדה. עכ"פ מדמונין יום שפוסקות בו זיבה לז"נ נמצא יבעלה נדה. רב"א:

סעיף ד
והן

ר"ל ועוד שהן וכו':

סעיף ה
יושבות על כל דם ודם

אפי' על דם ירוק דטהור לדידן מטמאין אותו וזה קלקולם. שעי"ז לא תחוש למנות ז' ימי נדה. מראיית דם אדום שתראה תוך ז"י מראיית הירוק. וכשתטבול תוך ז"י מראיית האדום יבעל נדה:

סעיף ו
ואין חייבין עליה על ביאת מקדש

בגמרא מוכח דאמשכבות דלעיל קאי. דבהכניסן למקדש פטור:

סעיף ז
ואין שורפין עליהם את התרומה

דבנגע המשכב בתרומה תולין. ואילה"ק הרי כותי כע"ה דבגדיו אה"ט שמא ישבה עליהן אשתו נדה. ואת"ל דמיירי דהמשכב הי' של חבר. עכ"פ הרי הכותי שדרס עליו. הי' לבוש בגדיו. והו"ל כנושא מדרס דמטמא למשכב במגע בעודו בחבורין למדרס. והו"ל לשרוף לתרומה שנגעה במשכב כפ"ד דטהרות מ"ה. י"ל דמיירי כשטבל הכותי הוא ובגדיו. ודרס אח"כ אמשכב של חבר. או שדרס עליו ערום אחר שטבל דאזלי מני' טומאת נושא בגדי ע"ה דהרי טבל. וליכא רק חשש שמא תוך ז"י קודם טבילה. בעל נדה. ולא הועילה לו טבילה. ועכ"פ הו"ל ס"ס ס' לא בעל תוך ז"י. וס' לא צירף דם ירוק. ולהכי אין שורפין לתרומה שנגעה במשכב:

סעיף ח
בזמן שנהגו ללכת בדרכי אבותיהן

ה"ה בסתמא:

סעיף ט
עד שיפרשו ללכת בדרכי אבותיהן

ובסתמא כישראלית:

סעיף י
דם עובדת כוכבים

דמה כדם בהמה. רק מעיינותיה טמאים מד"ס. דכזבים הם. רק דם שאינו מעין. דאינו מתעגל ומתאסף תחלה קודם שיצא כרוק ומי רגלים. רק נוטף ויוצא ראשון ראשון. להכי לב"ש טהור לגמרי דעבדו בה רבנן היכר' דמד"ס הוא. ולא נשרוף על שאר מעיינותיה תרומה וקדשים:

סעיף יא
ודם טהרה

דם טוהר דמצ"ע טהור הוא:

סעיף יב
של מצורעת

אע"ג דמעינותיה טמאין. דם לאו מעין הוא:

סעיף יג
וכמימי רגליה

דטמאים ואפ"ה יש היכר בדם עובדת כוכבים דמד"ס הוא. מדמטמא לח ולא יבש. דלא כשאר דם נדה דמטמא לח ויבש. ודם טוהר דמצורע' ס"ל טמא מדאירייתא דרבי' קרא דלהוי כשאר מעין לטמא לח ולא יבש:

סעיף יד
דם יולדת שלא טבלה

אחר שעברו ימי טומאת לידה ז' לזכר וי"ד לנקיבה:

סעיף טו
וכמימי רגליה

אף דמשום דם טומאת לידה א"א לטמאו דהדי דם טוהר הוא. דביומי תלא רחמנא. וגם משום דלא טבלה עדיין אי אפשר לטמאו כשאר מעיינותיה. דדם לאו מעין הוא. אפילו הכי טמא מדברי סופרים. גזירה אטו קודם ז'. ולהיכר דמדברי סופרים הוא טמאוהו כרוק לח ולא יבש:

סעיף טז
ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש

ס"ל דביומי וטבילה תלי רחמנא. וכל זמן שלא טבל' טמא מצ"ע כדם טומאת לידה:

סעיף יז
ומודים ביולדת בזוב

שהיתה זבה כשילדה דאז צריכה אחר טומאת לידה ז"נ:

סעיף יח
שהיא מטמאה לח ויבש

אף אחר עבור ימי טומאת לידה. בלא ספרה ז"נ. הו"ל כדם זבה דטמא מצ"ע מדאו'. ובספרה ולא טבלה פליגי כלעיל:

סעיף יט
המקשה נדה

ה"ק המקשה לילד בימי נדה נדה. ור"ל אף דדם קושי דלידה תוך י"א ימי זיבה טהו'. על כל פנים בראתה ע"י קושי תוך ז"י נדה טמאה:

סעיף כ
קשתה שלשה ימים

ר"ל שראתה ג"י רצופים מחמת קשוי לידה:

סעיף כא
בתוך אחד עשר יום

של זיבה:

סעיף כב
ושפתה מעת לעת

ר"ל ונחה מעת לעת מחבלי לידה:

סעיף כג
הרי זו יולדת בזוב

דמדשפתה בין ראיי' ללידה אתגלאי דלאו דם קושי הוה:

סעיף כד
ר' יהושע אומר לילה ויום כלילי שבת ויומו

ר"ל אף דשפתה מעת לעת טהורה עד שתשפות לילה שלימה ואח"כ יום שלם כשבת:

סעיף כה
ולא מן הדם

ר"ל ושפתה שאמרנו אף ששפתה רק מצער. ג"כ טמאה:

סעיף כו
כמה הוא קשויה

שלא תטמא ע"י כל דם שתראה בימי זיבה:

סעיף כז
ר' מאיר אומר אפילו ארבעים

לבריאה:

סעיף כח
וחמשים

לחולה:

סעיף כט
ר' יהודה אומר דיה חדשה

רק בחודש ט'. טהור דם קושי בימי זיבה:

סעיף ל
ר' יוסי ור' שמעון אומרים אין קישוי יותר משתי שבתות

שסמוך ללידה. ובראתה ג"י קודם לכן בי"א ימי זיבה. אפי' מקשה והולכת עד לידה. הו"ל יולדת בזוב:

סעיף לא
המקשה בתוך שמונים של נקבה

שנתעברה אחר י"ד ימי טומאה והפילה:

סעיף לב
כל דמים שהיא רואה טהורים

דכל דם שתוך ימי טוהר דם טוהר הוא:

סעיף לג
עד שיצא הולד

דאז טמאה לידה אפי' בלא ראיית דם:

סעיף לד
ור' אליעזר מטמא

בראתה תוך מלאת בימי נדה טמאה דמדבא בקושי. לאו דם טוהר הוא:

סעיף לה
אמרו לו לר' אליעזר ומה במקום שהחמיר בדם השופי

ר"ל בשאר יולדת דבראתה ג"י בימי זוב בלי קשוי דטמאה זיבה:

סעיף לו
הקל בדם הקושי

בראתה ג"י בקשוי טהורה:

סעיף לז
מקום שהקל בדם השופי

כימי טוהר דבראתה בהן. אפי' בימי נדה בלי קשוי טהורה:

סעיף לח
אינו דין שנקל בדם הקושי

אף בילדה בנדה:

סעיף לט
אמר להן דיו לבא מן הדין

דהיינו קושי דתוך מלאת:

סעיף מ
להיות כנדון

ר"ל כקושי דעלמא:

סעיף מא
כל אחד עשר יום

שאחר ז"י נדה:

סעיף מב
בחזקת טהרה

וא"צ לבדוק:

סעיף מג
ישבה לה ולא בדקה

אף בימי נדה שצריכה לבדוק בהן:

סעיף מד
הגיע שעת וסתה ולא בדקה

אף שבדקה אח"כ:

סעיף מה
הרי זו טמאה

דחזקה אורח בזמנו בא ובבדקה תוך שיעור וסת אח"כ טהורה [ש"ך קפ"ד סקכ"ג]:

סעיף מו
אבל ימי הזב

שצריך ז"נ:

סעיף מז
ושומרת יום כנגד יום

בראתה יום א' או ב' בי"א ימי זיבה שומרת יום מחרתו בטהרה. ואף שמותרת לטבול משתנץ החמה טמאה לבעלה כל היום. שמא תראה ותסתר:

סעיף מח
הרי אלו בחזקת טומאה

בלא בדקה שחרית וערבית מדהוחזקה לראות:

פרק ה

סעיף א
יוצא דופן

ולד שיצא על ידי חתך שבדופן האשה ונתרפאה:

סעיף ב
אין יושבין עליו ימי טומאה

שבעה לזכר וארבעה עשר לנקיבה:

סעיף ג
וימי טהרה

דם טוהר שלשה ושלשים לזכר ששה ושמונים לנקיבה:

סעיף ד
ואין חייבין עליו קרבן

קרבן לידה:

סעיף ה
כל הנשים מטמאות בבית החיצון

משיצא הדם מהמקור. אף שנתעכב מכותלי פרוזדר:

סעיף ו
שנאמר דם יהיה זובה בבשרה

אף שעדיין הדם בבשרה:

סעיף ז
היה אוכל בתרומה והרגיש שנזדעזעו אבריו

ונעקר ש"ז מגופו:

סעיף ח
אוחז באמה

כדי שלא יצא הש"ז לחוץ עד שיבלע התרומה. ואף דבאנשים תקצץ כרפ"ב הכא כבר נעקר. ואינו חוזר ומתחמם מיד:

סעיף ט
ומטמאים

זוב וש"ז:

סעיף י
ובפחות מכן

היינו לאדם שיצאו ממנו ולנוגע צריך כעדשה:

סעיף יא
תנוקת בת יום אחד

שראתה דם:

סעיף יב
מיטמאה בנדה

ז"ל ראשונים שלה:

סעיף יג
בת עשרה ימים מיטמאה בזיבה

ר"ל בראתה ג' רצופים אחר ז' משנולדה. ודוקא בראתה כבר ראיי' ראשונה ביום הראשון שמימי נדה. דאל"כ זיבה בלא נדה תחילה לא משכח"ל. ולרמב"ם מיירי אפי' לא ראתה תחלה. ועיי' פתיחה סי' ע':

סעיף יד
ומיטמא בטמא מת

בנגע במת. נ"ל דנקט במת מדמצוי טפי שיטמא בטומאת אהל עם המת. משא"כ שיטמא במגע או במשא של שאר טומאות אינו מצוי:

סעיף טו
וזוקק ליבום

בנולד קודם מיתת אחיו:

סעיף טז
ופוטר מן היבום

בנולד אחר מיתת אביו ומת ומותרת להנשא. לאפוקי בעודה מעוברת:

סעיף יז
ומאכיל בתרומה

לישראלי' אלמנת כהן. ואף דבל"ז אסורה בתרומה מצד טומאת לידה. תי' א"מ הגזצוק"ל

דנ"מ שיאכלו עבדי נ"מ שלה. ולבנו ותלמידו נ' לעניין לפטר' מקרן וחומש. דמצד איסור תרומה מותרת אפי' לכתחילה:

סעיף יח

ופוסל מן התרומה

לא מיירי בכהנת אלמנת ישראל. דא"כ גם משנתעברה נפסלה כבר. רק מיירי בכהן שמת והניח בנים כשרים וחלל אחד. נפסלו העבדים שירשו מחמת חלקו של חלל זה שהוא בן יום א'. משא"כ עובר אין לו זכיי'. גם בל"ז לאחיו יש וודאי זכיי' ועובר ס' נקיבה אין ספק מוציא מידי וודאי. כ"כ ע"ר הגזצוק"ל:

סעיף יט

ונוחל ומנחיל

חדא קתני נוחל מאמו להנחיל לאחין מאב כשמת הולד משא"כ מעוברת שמתה עם עוברה מחמת חולי [ודו"ק] ולד מיית ברישא:

סעיף כ

וההורגו חייב

משא"כ עובר עד שיצא ראשו דאז הו"ל כנולד. [וע"כ רק בכלו לו חדשיו וכדמסיק וזה אינו מצוי. דאע"ג דיש עדים על הביאה מאן יימר שנתעברה מאותה ביאה ולא מאח"כ אין אפוטרופס לעריות]:

סעיף כא

כחתן שלם

שדרך להתאבל עליו ביותר כשמת. כן חייב גם עליו רב"א. ודוקא בוודאי כלו חדשיו. שבעל ופירש ובמסופק. דוקא במת אחר ל' יום חייב [שע"ד ס"ח]:

סעיף כב

בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה

במסרה אביה לכך:

סעיף כג

ואם בא עליה יבם קנאה

להיות כאשתו לכל דבר ולקנות נכסי אחיו:

סעיף כד

וחייבין עליה משום אשת איש

בקבל אביה קדושיה ובא עליה אחר נהרג:

סעיף כה
ומטמאה את בועלה

מי שבועלה נדה טמא ז' לטמא משכב וכו':

סעיף כו
לטמא משכב תחתון כעליון

כעליון של זב דאינו מטמא אדם וכלי' משא"כ בפחותה מבת ג"ש. אינו רק כנוגע כנדה וטמא רק טומאה ערב. ואמ"ט אדם וכלים כלל:

סעיף כז
נשאת לכהן תאכל בתרומה

בהשיאה אביה מותרת אפי' בתרומה דאו'. ובאמה ואחיה מותרת על כל פנים בתרומה דרבנן:

סעיף כח
בא עליה אחד מן הפסולים

לכהונה כעבד נתין ממזר עובד כוכבים חלל וכדומה:

סעיף כט
פסלה מן הכהונה

מלהנשא לכהן ומתרומת אביה אם היא כהנת:

סעיף ל
פחות מכן כנותן אצבע בעין

שבתוליה חוזרים:

סעיף לא
בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה

כלעיל סי' כ"ג ואף דאין קניין לקטן הכא משמיא אקנוהו:

סעיף לב
ואינו נותן גט עד שיגדיל

דאין כח בגט של קטן להפקיע קדושי אחיו דאורייתא. אם לא בא עליה אחר שהגדיל צריכה גט וחליצה:

סעיף לג
ומטמא בנדה

נטמא טומאה ז' כשבעל נדה משא"כ בפחות מט' שנים אינו רק כנוגע בה:

סעיף לד
ופוסל

אם מפסולי כהונה הוא ובעל אשה נפסלה מתרומת אביה ומלהנשא לכהן:

סעיף לה
ואינו מאכיל בתרומה

אם הוא כהן ובעל יבמתו. וכ"ש בנשא אשה דעלמא דנשואין לית ליה:

סעיף לו
ופוסל את הבהמה מעל גבי המזבח

ברבעה ע"פ ע"א או בעלים:

סעיף לז
ונסקלת על ידו

ביש עדים והא דלא נקט הכי גם בתנוקת. ה"ט מדלא שכיחא. וכוונתי ת"ל לרכ"מ פ"ד מאיסורי מזבח. ורב"א תי' דוקא בתנוק נסקלת:

סעיף לח
בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין

בידעה לשם מי נדרה והקדישה:

סעיף לט
בת שתים עשרה שנה ויום אחד נדריה קיימין

בהביאה ב' שערות:

סעיף מ
כל שתים עשרה

בבדקוה מקודם ולא ידעה הדר בדקינן. ולא אמרינן בכה"ג יום א' בשנה חשיב שנה. דזה רק בתלוי רק בזמן כפרקן סי' נ"ב. משא"כ הכא דתלוי בחיזוק שכלי. וה"ה בתלוי בחיזוק הגוף כגון יום ל' לולד אדם וח' לבהמה ודו"ק:

סעיף מא
נדרן נדר והקדשן הקדש

ולא אמרינן שוטה היא מדאין בה סי' שוטה [כחגיגה ד"ג]. גם בל"ז הרי אתא לכלל דעת:

סעיף מב
פגה

תאנה שלא נתבשלה ור"ל שאין לה עדיין סי' בדדי' ושערות. דעדיין היא קטנה וכ' רב"א

דאשה בבית אביה נמשלת לתאנה. כמ"ש נוצר תאנה יאכל פרי' דפירותיה אין נלקטין כאחת [כריש פאה] ה"נ אביה אוכל שבח נעורים אחת אחת דזוכה במציאתה ובמעשה ידיה. וכשנשאת נמשלה לגפן כמ"ש אשתך כגפן פורי'. דאשה שדמיה מרובים בניה מרובים. וכיון שהיא בירכתי ביתך גלמודה. בניך כשתילי זיתים מרובים. כך נראה לי. וענ"ל דלהכי השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה כיבמות פ' הבא על יבמתו כיין ישמח לבב אדם:

סעיף מג

בוחל

תאנה הקרוב להתבשל. הכי נמי מדיש לה סי' קצת בדדי'. ידוע דכבר סי' התחתון מיהר לבוא. ואז היא נערה:

סעיף מד

וצמל

נוטריקון יצאת מלאה שסי' מובהק שבדדי' מעיד שכבר בגרה:

סעיף מה

פגה עודה תנוקת

דינה כקטנה:

סעיף מו

איזהו סימניה

של צמל:

סעיף מז

ר' יוסי הגלילי אומר משיעלה הקמט תחת הדד

כשיגדיל כ"כ עד שיכפיל על החזה:

סעיף מח

ר' עקיבא אומר משיטו הדדים

גדול יותר מקמט:

סעיף מט

בן עזאי אומר משישחיר הפיטומת

ראש הדד:

סעיף נ
ר' יוסי אומר כדי שיהא נותן ידו על העוקץ
הכפתר שהתינוק יונק בו. ופיטום סביב לו:

סעיף נא
ושוהא לחזור
ובא' מסי' הללו הו"ל גדולה לחומרא ולא לקולא. עד שיהיו בה כל הסימנים הללו:

סעיף נב
בת עשרים שנה
ר"ל בר י"ט שנה ול' יום. דמקמי הכא אפילו הביאו סימני איילוני' וסריס לאו כלום הוא:

סעיף נג
תביא ראיה שהיא בת עשרים שנה
לפטרה מחליצה וייבום:

סעיף נד
והיא אילונית
ר"ל וצריכה נמי סימני איילונית. והן [דק שק סי'] אין לה דדים. מתקשה בשעת תשמיש. אין לה שפולי מעים כנשים. קולה עב כאשה וסימני סריס שלא נתמלא זקנו. ושערו לקוי [ר"ל קצר ודק] ובשרו מחליק. ואינו עושה כפה במר"ג. ושכבת זרעו דיהה. ומי רגלים שלו אין מחמיצין. ואין בשרו מעלה הבל כשרוחץ ביה"ג וקולו דק כאשה. ובאיילונית צריך כל הסימנים. [וי"א דבחד סגי. מיהו בסריס לא בקיאין בזה"ז דשמא נשרו לו ב' שערות כאה"ע קע"ב] ובאין סימני איילוני' וסריס. הו"ל כקטנה עד שיעברו רוב שנותיה. דהיינו ל"ה שנים ויום א' בלי ב' שערות [כאה"ע קנ"ה נז"ב]:

פרק ו

סעיף א
בא סימן התחתון
ב' שערות:

סעיף ב
עד שלא בא העליון
סי' בוחל שבדדים פ"ה מ"ז:

סעיף ג
בא העליון עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר

לרבנן דפליגי אר"מ:

סעיף ד
ר' מאיר אומר לא חולצת ולא מתיבמת

ס"ל אף דמסתמא סמכינן דכבר בא התחתון עכ"פ היכא דהובדקה ולא נמצא התחתון. עדיין קטנה היא. ור"מ חייש למיעוט קטנים שהן סריסים:

סעיף ה
וחכמים אומרים או חולצת

דתלינן שנשרו השערות:

סעיף ו
או מתיבמת

דיבום יש אפי' בוודאי קטנה. דלא חיישי' למיעוט איילונית:

סעיף ז
אפשר לתחתון לבא עד שלא בא העליון

אילה"ק מה אפשר הרי ודאי כך הוא י"ל דאפשר נמי שיבואו כאחת:

סעיף ח
ואינו מכניס

דקיי"ל כ"ח שלם שניקב נקב גדול. שכשמניחו על המים. המים נכנסים בו. פסול למי חטאת. ובהי' מיוחד למשקין אמק"ט כרפ"ג דכלים. משא"כ בניקב רק בכמוציא משקה עדיין שם כלי עליו. דמשתמש בו ע"י גיסטרא שמעמיד תחת הנקב לקבל מה שיזוב מהנקב. משא"כ גיסטרא ור"ל שבר כ"ח שיש לו תוך אף דמק"ט. עכ"פ בניקב אפי' רק במוציא משקה. נתבטל מתורת כלי. דאין אומרים הבא גיסטרא להעמידה תחת גיסטרא. וה"פ דמתני' כל כ"ח שניקב בכונס משקה כ"ש שמוציא משקה. ופסול נמי כשנעשה גיסטרא. אבל בניקב רק במוציא משקה. אינו מכניס משקה. ולא נתבטל מתור' כלי רק כשנעשה גיסטרא ולא בעודו שלם:

סעיף ט
יש בו עצם

ומחשב אבר לטמא באהל אפילו אין בו כזי' בשר:

סעיף י
ואין בו צפורן

ואין מטמ' באהל באין בו כזי' בשר ודוקא כשהוא יתרת אצבע. דאל"כ אפי' באין בו צפורן ולא כזית בשר מטמ' באהל כשיש בו בשר גיד ועצם:

סעיף יא
כל המיטמא מדרס

כל שראוי לק"ט ממדרס הזב שאין א"ל לזב עמוד ונעשה מלאכתנו כפתיחה סי' כ"ג:

סעיף יב
מיטמא טמא מת

נעשה ג"כ אה"ט בנגע בטמא מת:

סעיף יג
ואינו מיטמא מדרס

באינו מיוחד למשכב ומושב שא"ל לזב עמוד ונמ"ל. לפיכך בנעשה מדרס הזב אינו רק ראשון לטומאה:

סעיף יד
ואינו ראוי לדון דיני נפשות

כגון ממזר:

סעיף טו
ואינו כשר לדון

כגון סומא בא' מעיניו ור"מ היא דס"ל דמקשינן ריבים לנגעים. דפסול משום לכל מראה עיני הכהן. ולרבנן לא מקשינן מדכשר גמר דין בלילה. משא"כ בנגעים:

סעיף טז
ואינו חייב במעשרות

כגון כל אוכל שאינו גדולי קרקע ואף דחייב במעשר בהמה אין בו טבל כהר"ב פ"ג דשקלים מ"א. ובכורות פ"ט מ"ה ומ"ו:

סעיף יז
כל שחייב בפאה

כל שהוא אוכל. ונשמר שאינו הפקר וגדולו מהארץ למעוטי כמהין ופטריות. ולקיטתו כאחת למעוטי תאנים. ומכניסו לקיום למעוטי ירק:

סעיף יח
ואינו חייב בפאה

דבמעשר לא בעי תרתי בתרייתא:

סעיף יט
כל שחייב בראשית הגז

כבשים ואילים:

סעיף כ
חייב במתנות

זרוע לחיים וקיבה:

סעיף כא
ואינו חייב בראשית הגז

כבקר ועזים:

סעיף כב
כל שיש לו ביעור

שחייב לבערו מהבית מפירות שביעית. כשכלה לחיה מהשדה:

סעיף כג
יש לו שביעית

נוהג בו גם קודם זמן ביעור קדושת שביעית. שחייב להפקירו בעודו במחובר ואסור לסחורה ולמלוגמה ולאפיקטויזין:

סעיף כד
ואין לו ביעור

כגון מין שאינו כלה לחיה בשדה:

סעיף כה
כל שיש לו קשקשת

שופפען:

סעיף כו
יש לו סנפיר

פלאסספעדערן. ואין צריך לבדוק אחריהן:

סעיף כז
ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת

ככל דג טמא:

סעיף כח
יש לו טלפים

פרסותיו סדוקות. וטהור בלי בדיקה:

סעיף כט
ואין לו קרנים

חזיר:

סעיף ל
ואין טעון ברכה לאחריו

ככל ברכת מצות. דמברך עובר לעשייתן:

סעיף לא
תנוקת שהביאה שתי שערות

אחר שנים עשר שנה ויום אחד. דמקמי הכי שומא הוא:

סעיף לב
וכן תנוק שהביא שתי שערות

לאחר י"ג שנה ויום א':

סעיף לג
וראוי להיות בן סורר ומורה משיביא שתי שערות

דמקמי הכי קטן הוא:

סעיף לד
עד שיקיף זקן התחתון

דבתר הכי הו"ל איש ולא בן. וכתיב בן סורר:

סעיף לה
ולא העליון אלא שדברו חכמים בלשון נקייה

ומש"ה אמרו זקן סתם:

סעיף לו
אינה יכולה למאן

אפי' לא בא עליה אחר שהגדילה:

סעיף לז
רבי יהודה אומר עד שירבה השחור

ברבוי שערות ובבא עליה אחר שהביאה ב' שערות אפי' ר"י מודה דאינה ממאנת:

סעיף לח
שתי שערות

שחורות

סעיף לט
האמורות בפרה ובנגעים

ב' שערות לבנות, הוא סי' טומאה בנגע:

סעיף מ
והאמורות בכל מקום

לסי' גדנות בבן ובת:

סעיף מא
ר"א אומר כדי לקרוץ

לאחוז:

סעיף מב
בציפורן

הוא שיעור הפחות:

סעיף מג
ר"ע אומר כדי שיהו ניטלות בזוג

הוא שיעור רבה. וי"א איפכא:

סעיף מד
הרואה כתם

שמצאה כתם אדום בחלוקה:

סעיף מה
הרי זו מקולקלת

דלא ידעה מתי ראתה ומאימתי יתחילו י"א ימי זיבה:

סעיף מו
וחוששת משום זוב

דבעברו עליה ג"י זיבה משלבשתו, והכתם הוא כשיעור ג' גריסין ועוד. אמרינן ג' ראיות היו בג' ימים, כ"א כגריס ועוד, והו"ל זבה גדולה וצריכה ז"נ:

סעיף מז
וחכ"א אין בכתמים משום זוב

אפילו במצאה ג' כתמים. ודוקא בחלוק א', אבל בלבשה ג' חלוקים בג' ימים ומצאה כתם בכ"א. ומכ"ש בראתה דם ב' ימים, ובג' מצאה כתם. מודו דחוששת:

סעיף מח
הרואה יום אחד עשר

שהוא סוף ימי זיבה ולמחר התחלת ימי נדה:

סעיף מט
בין השמשות

דהו"ל ספק יום ספק לילה:

סעיף נ
תחלת נדה וסוף נדה

ה"ק בין השמשות זה הוא בין סוף זיבה לתחלת נדה. או שראתה בבין השמשות שבין סוף ז' ימי נדה לתחלת י"א זיבה. ומדראתה בבי"הש הו"ל ס' נדה ס' זיבה, ובכ"א חומר וקולא, דנדה שראתה יום א', טמאה עוד ששה ימים. ואפי' הם נקיים. וטבילתה אינה קודם ליל ששייך לח'. משא"כ בראתה א' מי"א ימי זיבה. א"צ רק שמירת יום א' טהור. וטבילתה ביום שתספר. משתנץ החמה. וקולא דבראתה ג"י רצופים בימי נדה סגי בספירת עוד ד' ימים ואפי' כולן אינן נקיים. בפסקה לראות קודם ליל ח' טובלת בלילה, משא"כ בזיבה בכה"ג צריכה ז"נ ועיין פתיחה סי' ע'. והכא נמי אם ראתה ב' ימים רצופים קודם אותה ראייה שביה"ש. או ב' ימים אחר אותה ראייה. לא ידעינן לאיזה מהן נצרף אותה ראייה אם לזיבה והו"ל זבה גדולה. או לנדה:

סעיף נא
יום ארבעים לזכר

ר"ל דראתה אז בבי"הש. דהו"ל ס' דם טוהר ספק דם טמא:

סעיף נב
הרי אלו טועות

וכל מקום שהיא ס' זבה גדולה. מביאה קרבן ואינו נאכל. ומפורש יותר בפ"ב דערכין:

סעיף נג
אמר רבי יהושע עד שאתם מתקנים את השוטות

ר"ל הטועות:

סעיף נד
תקנו את הפקחות

ר"ל דברואה כל ימיה. יום א' טהור וא' טמא, ותמיד ראייתה ביום. הו"ל בראייה ראשונה נדה וטמא' ז"י. ובליל ח' טובלת ומותרת עד יום ט' שהוא יום ב' מי"א ימי זיבה. וכשתראה בו, תמנה יום י' כנגדו. ומשמשת לערב. ושוב תראה בי"א ותמנה י"ב כנגדו וכו'. נמצא שבכלות י"ח יום. שהוא יום י"א שמימי זיבה. שמשה ד' לילות בסירוגין. אחר שהתחילה לראות זיבה, ואח"כ חוזרת לימי נדות. וחוזרת חלילה:

פרק ז

סעיף א
אבל הזוב והניע

ריר היוצא ע"י שיעול. וי"א ליחת החוטם:

סעיף ב
והשרץ

כל זמן ששדרתו קיימת והעצמות מחוברות בה נקרא לח:

סעיף ג
כפושרין מעת לעת

אם חוזרים תז"ז להיות לחים, טמאים:

סעיף ד
ואינו יכול להשרות ולחזור לכמות שהיה טהור

מלטמא בכזית. אבל מטמא כרקב. במלא תרווד:

סעיף ה
השרץ שנמצא במבוי

וספק נגע בו. דהו"ל ס"ט ברה"י:

סעיף ו
או עד שעת כבוד

שאז בסתמא בדקוהו. ולא היה עדיין וכ"ה גם בשעת כבוס:

סעיף ז
מטמא למפרע

כל טהרות שנגעה האשה:

סעיף ח
ר' שמעון אומר היבש מטמא למפרע

דמדהואיבשאפשר דמיד אחר כיבוד נפל:

סעיף ט
והלח אינו מטמא אלא עד שעה שהוא יכול לחזור ולהיות לח

ולא משעה שא"א שיהיה לח עדיין. ודוקא שרץ, דאי"ל דנפל מזמן מרובה. והשתא נפלו עליו מים ונתלחלח. דא"כ אמרטוטי אמרוט. אבל כתם אפי' נמצא לח. מטמא למפרע. דדלמא מזמן מרובה הוא והשתא נתלחלח:

סעיף י
טהורין

דאי"ל שהן מישראל. שהרי מצניעים כתמיהן. ועכו"ם אף שהן כזבים מד"ס. אכתמיהן לא גזר:

סעיף יא
וטועין

ר"ל מדיש שם גרי אמת שחזרו לטעותן. ואלו לא צניעי בכתמיהן:

סעיף יב
הבאין מבין העכו"ם

נ"ל דר"ל כתמים לחים שנמצאו במדורות הגוים. דביבשים אפי' ודאי מאשה נדה. טהור אפי' לב"ה. כפ"ד מ"ג:

סעיף יג
טהורין

דלא גזרו אכתמיהן:

סעיף יד

מבין ישראל ומבין הכותים

ר"ל כתמיהן הנמצאים בגלוי בעיר שישראל וכותים דרין בתוכה. אבל לא נכרים:

סעיף טו

ר"מ מטמא

דס"ל כותים לא מצנעי כתמים. ומדגרי אמת הן להכי טמא:

סעיף טז

מפני שלא נחשדו על כתמיהן

לזרק בגלוי, ותלינן בדם בהמה:

סעיף יז

כל הכתמים הנמצאים בכ"מ

בערי ישראל דמצנעי כתמיהן:

סעיף יח

ובסביבות בית הטומאות

שמשתמשין שם בנדותן:

סעיף יט

מפני שהם קוברין שם את הנפלים

לפי שעה. ושמא לא פנוהו אח"כ:

סעיף כ

לא היו קוברין

לנפלים כלל. דבדיניהם א"צ קבורה:

סעיף כא

נאמנים

כותים:

סעיף כב

לומר קברנו שם את הנפלים

נ"ל דקמ"ל דשורפין תרומה על פיהן:

סעיף כג
או לא קברנו

אף דלא חיישו אלפני עור לא תתן מכשול. י"ל דמיירי בראינו כהן כותי עומד שם ואוכל תרומה. דגם כהנים נתערבו ביניהן:

סעיף כד
אם בכרה

שבכרה כבר ואין זה ולד בכור. והוא שגזזו לולד או עבד בו בפנינו:

סעיף כה
אם לא בכרה

נ"ל דקמ"ל דנאמן לחייב לישראל ליתן לכהן לכשתלד מדאיכא נמי חזקה דמעיקרא:

סעיף כו
נאמנים על ציון קברות

לציין הקברות. דאף דמד"ס הוא. כיון דרמיזא בקרא זהירי בי':

סעיף כז
ואין נאמנין לא על הסככות

אילן המיסך על הארץ. וידוע קבר תחת אחד מענפיו אינו נאמן הכותי. תחת איזה מהן נקבר:

סעיף כח
ולא על הפרעות

ר"ל וכ"כ באבנים היוצאות מהגדר. וידוע קבר תחת א' מהן:

סעיף כט
ולא על הבית הפרס

שדה שיש בו קבר והתחיל לחרוש מהקבר ק' אמה למזרח או למערב או לשאר צד, כל עפר ההוא מטמא במגע ומשא, שמא נתגלגל עצם כשעורה לשם. ואינו נאמן כותי שלא נחרש:

סעיף ל
זה הכלל

לאתויי תחומין וי"ן דג"כ א"נ:

פרק ח

סעיף א
כנגד בית התורפה

ערוה. ולשון בזיון הוא:

סעיף ב
על עקבה

אפילו מה שנוגע מכף בקרקע. דכשישיבתה כישמעאלים. אפשר לדם לנטף שם [כפרישה י"ד ק"צ]:

סעיף ג
ועל ראש גודלה

דבהלוכה מתרמי נגד ערוה. ודם נוטף לשם. וכ"ש שאר פיסת הרגל:

סעיף ד
על שוקה ועל פרסותיה מבפנים

כל שאפשר להדביקם יחד נקרא מבפנים:

סעיף ה
ועל הצדדין מכאן ומכאן

ר"ל אחורי שוק ולפניו:

סעיף ו
מן החגור ולמטה

אפי' דצדדים. דכתונת שאני דמתהפך:

סעיף ז
ואם לאו

דנמצא סמוך לכתף:

סעיף ח
וכן כפליום

מטפחת שכסתה בו ראשה, ודוקא בלא קשרתו. דאפשר שיתגלגל נגד הערוה:

סעיף ט
ותולה

הכתם:

סעיף י
הרגה מאכולת

כינה:

סעיף יא
עד כמה היא תולה

בכינה:

סעיף יב
ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר עד כגריס של פול

שיעורו רפ"ו דנגעים:

סעיף יג
ואף ע"פ שלא הרגה

פליג בהא את"ק והלכה כמותו:

סעיף יד
ותולה בבנה או בבעלה

בשכבו אצלה ויש בהן מכה:

סעיף טו
אם יש בה מכה והיא יכולה להגלע

ר"ל שאפשר שסר הקרום מהמכה:

סעיף טז
אמרה לו הן וחייתה

נתרפא קצת:

סעיף יז
דם ולא כתם

ורק מד"ס הוא ותלינן להקל:

סעיף יח
עד

מטלית בדוק שבדקה בו בלילה אחר תשמיש:

סעיף יט
עגול טהור

עד כגריס תלינן במאכולת:

סעיף כ
משוך טמא

אפילו פחות מכגריס ועוד. מדבדקה בו ודאי. ושאר כתם שמצאה. אפי' משוך צריך כגריס ועוד. והלכה כראב"צ [י"ד ק"צ סל"ד]:

פרק ט

סעיף א
האשה שהיא עושה צרכיה

השתינה בספל וכן באו"א כו':

סעיף ב
וראתה דם

בספל:

סעיף ג
רבי מאיר אומר אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה

דבעומדת א"א לה להטיל מים בכח. ועי"ז המי רגלים נדחקים למקור, ואפשר דהדר אייתי דם בהדייהו, משא"כ ביושבת טהורה, דמיירי דמטלת מים בכח, דאין המי רגלים נדחקים למקור. ואיל"הק אף דבשעת הטלת מי רגלי' א"א שירד דם ממקור. דכיון דמטלת בכח. נסתם אז מעין הדם. עכ"פ דלמא אחר הטלת מי רגלים ירד הדם לספל. י"ל דמיירי ביושבת על שפת הספל ופי המקור אחורי ספל, וכיון דדם אינו מקלח בחוזק כמ"ש. אחורי ספל אבעיי לה לאשכוחי לדם. ומדמצאתו בספל. ש"מ עם מ"ש בא הדם, וממכה שבכיס השתן. והכי קיי"ל [י"ד קנ"ב]:

סעיף ד
ר' יוסי מטהר

אף דהכא כ"ש מרישא מדאיכא הכא ס"ס. קמ"ל דאפילו לכתחילה מטהר ר"י שתתעסק בטהרות. והכי קיי"ל [שם]:

סעיף ה
השאילה חלוקה לנכרית

גדולה. שראוייה לראות:

סעיף ו
או לנדה

ואח"כ לבשתו זאת ולא בדקה החלוק מקודם:

סעיף ז
הרי זה תולה בה

דנדה או עכו"ם לא תתקלקל ע"י שתתלה בה:

סעיף ח
או שישבו על ספסל אחד

זו אחר זו:

סעיף ט
כולן טמאות

דהי מנייהו נקלקל. ק' נימא כאן נמצא כאן היה ?:

סעיף י
ישבו על ספסל של אבן

דאמק"ט וה"ה כ"ח מגבו ומטלית שאין בו גע"ג אצבעות. וקיי"ל כוותי' [י"ד ק"צ ס"י]:

סעיף יא
שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת

דבוקות יחד ורגליהן משולבות:

סעיף יב
ושתיהן טהורות

ודוקא בלא שהתה בין מציאת הכתם לבדיקתה כשיעור בדיקה לחורין וסדקים. וה"ה בבדקה בכה"ג ומצאה טהורה היא טהורה וכולן טמאות [שם ס"נ ונ"א]:

סעיף יג
ותולות זו בזו

בהיתה א' מהן. מד' נשים שמסולקות דם, תולה בחברותיה. אפילו מצאו א"ע כולן טהורות. ומכ"ש בלא בדקו כלל:

סעיף יד
ואם לא היו ראויות לראות

שכולן מסולקות דם:

סעיף טו
רואין אותן כאילו הן ראויות

וכולן טמאות [שם סנ"ב]:

סעיף טז
שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת

ואינן משולבות. יחד:

סעיף יז
תחת הפנימית

ר"ל אותה ששכבה סמוך לקיר:

סעיף יח
א"ר יהודה אימתי

רק ב' החיצונות טמאות:

סעיף יט
בזמן שעברו דרך מרגלות המטה

ולא עברה פנימית על מקום הדם:

סעיף כ
אבל אם עברו שלשתן דרך עליה

שכולן עברו על מקום הדם שתחת החצונה:

סעיף כא
כולן טמאות

וקיי"ל כר"י [שם ס"נ] מיהו בנמצא בסדין שמתכסי' בו. בין כך וכך כולן טמאות מיהו תולות ז"בז כסי' י"ג:

סעיף כב
כולן טמאות

ולא מחלקינן בין באו לשאול בב"א או בזה אחר זה כטהרות פ"ה מ"ה? עי' ש"ך י"ד קי"א ס"ק טו וע' מ"שכ י"ד ש"ך ק"צ סקנ"ח:

סעיף כג
לגל טמא

שיש שם כזית ממת:

סעיף כד
או לבתולה

קרקע שניכר שלא חפרוה עדיין ובלא מצא תלינן בעורב שנטלו, משא"כ בג' נשים מודו דטמאות, דהאי דם מהיכא:

סעיף כה
שבעה סמנין מעבירין על הכתם

להכיר אם דם נדה הוא, ודוקא ע"י כולן. מיהו ע"י כבוס טוב נמי. בעמד בעינו. צבע הוא ומותרת לבעלה ולטהרות:

סעיף כו
ונתר

מין קרקע:

סעיף כז
ובורית

בורית קמוניא ואשלג כולן מין עשב:

סעיף כח
הטבילו

להבגד שיש בו הכתם קודם שהעביר הסמני' עליו:

סעיף כט
עבר או שדיהה

שחסר מאדמימותו:

סעיף ל
וצריך להטביל

להבגד. דטבילה א' לא הועילה שהרי הקפיד עליו וחוצץ:

סעיף לא
כל שלא טעם כלום

שלא אכל כל הלילה. וישן כל חצי ליל אחרון. ולא דיבר כלום משקם. ורק עד ג' שעות בבקר. וסי' אגיד:

סעיף לב
לעיסת גריסין של פול חלוקת נפש

שנחלק האוכל מהקליפה שע"ג מנפשה. ר"ל מעצמה. ולא בידי אדם. ולועסו ומעבירו. רב"א:

סעיף לג
מי רגלים שהחמיצו

ששהו ג' ימים והסריחו:

סעיף לד
וצריך לכסכס

לשפשף הבגד עם הסם. בין ידיו. כדרך כבוס:

סעיף לה
העבירן שלא כסדרן

שלא כסדר שנמנו במ"ו:

סעיף לו
לא עשה ולא כלום

לא לבדיקה כנ"ל ולא לבטלו קודם טבילה היכא דודאי דם נדה הוא דלא יעבור עי"ז:

סעיף לז
כל אשה שיש לה וסת

ברפ"ק מיירי בוסת שתלוי בזמן. והכא בוסת הגוף:

סעיף לח
מפהקת

געהנען וי"א רענגען:

סעיף לט
ומעטשת

למעלה או למטה [ש"ך סי' קפ"ט סקנ"ג]:

סעיף מ
וחוששת בפי כריסה

שכואב נגד טבורה:

סעיף מא
ובשפולי מעיה

נגד פי רחם:

סעיף מב
ושופעת

ששופעת ליחה מאותו מקום, קודם ראיית דם:

סעיף מג
וכמין צמרמורת

שוידער:

סעיף מד
וכן כיוצא בהן

שראשה כבד או אוחזת רתת או כאב לב:

סעיף מה
היתה למודה להיות רואה בתחלת הוסתות

בתחלת העטושין:

סעיף מו
טמאות

כשראתה דם אח"כ. דמדהוחזקה אמרינן כותלי בית הרחם העמידוהו:

סעיף מז
וסתות

דברגילה לראות בשעה ידוע ביום. מותרת לשמש באותו יום עד אותה שעה. ובעברה השעה ולא ראתה מותרת מיד. כיצד ? היתה וכו':

סעיף מח
ר' יהודה אומר כל היום שלה

דאחר נץ החמה מותרת ולא ליל שמקודם. ואנן קיי"ל דבוסת הגוף שאינו תלוי בזמן. אינה אסורה רק בשעת הוסת, ובוסת הגוף שקבוע ליום. לפניו מותר. ולאחריו אסורה עונה. דהיינו או יום או לילה [י"ד קפ"ט סקל"ט]. ובוסת הקבוע ליום לחודא. אסורה כל אותו יום או לילה שרגילה לראות אז [שם קפ"ב ס"ב]:

סעיף מט
ואינה מטהרת הוסת

שקבעתה ג"פ:

סעיף נ
עד שתעקר ממנה ג"פ

אבל וסת שקבעה רק פ"א נעקר בפ"א:

סעיף נא
נשים בבתוליהם

לענין טענת בתולים:

סעיף נב
ושאין בה יין הרי זה דורקטי

דור קטוע מלהוליד:

פרק י

סעיף א
תינוקת שלא הגיע זמנה לראות

זמנה הוא בי"ב שנה ויום א' והביאה ב' שערות:

סעיף ב
בש"א נותנין לה ד' לילות

כל ד' לילות ראשונות שתבעל לחתן. ואפי' מפוזרות, תולה דם שרואה אז, בדם בתולים:

סעיף ג
ובה"א עד שתחיה המכה

שתתרפא מכת הבעילה. וזה ניכר באם שותת דמה כשעומדת ולא ביושבת. או בשותת כשיושבת על דבר קשה. משא"כ בשותת כך וכך. דם נדה הוא:

סעיף ד
הגיע זמנה לראות

ולא ראתה עדיין:

סעיף ה
ובה"א עד מוצאי שבת ד' לילות

דהרי בתולה נשאת ביום ד'. ונבעלה תחלה ליל ה'. וה"ה מפוזרות כלעיל:

סעיף ו

ובה"א כל הלילה כולה

ואפי' בעילות הרבה מותרת. ובז"הז בועל בעילת מצוה ופורש ואפי' באבר חי:

סעיף ז

ובין השמשות לא הפרישה

לא בדקה א"ע להפריש בטהרה. וטבלה ליל ח':

סעיף ח

הרי היא בחזקת טהרה

בימים שבין טבילה לראייה:

סעיף ט

ומטמאה מעת לעת

ארישא קאי דעכ"פ מטמאה מע"לע למפרע:

סעיף י

ומפקידה

או:

סעיף יא

ובין השמשות

של ליל ח':

סעיף יב

לא הפרישה ולאחר זמן בדקה ומצאה טמאה הרי זו בחזקת טהרה

ודוקא בב' לנדתה, אבל בדקה בא' לנדתה ולא הפרישה ב"הש לא מטהרי רבנן. דמדהוחזק מעין פתוח. בדיקה זו לאו מלתא היא. דודאי תראה עוד באותו יום:

סעיף יג

הזב והזבה

שצריכים ז"נ:

סעיף יד

שבדקו עצמן

אחר שהפסיקו בטהרה אתמול:

סעיף טו
ביום ראשון

מז"נ:

סעיף טז
רבי יהושע אומר אין להם אלא יום א' ויום ז' בלבד

ומונה עוד ה' נקיים, וקי"ל כר"א [י"ד קצ"ז ס"ד]:

סעיף יז
מטמאין במשא

בש"ס מקשה אטו כל מת מי לא מטמא במשא. אלא מאי במשא במסמא. ונ"ל דלא הוה מצי לתרץ דמיירי בהיה הטומאה למטה וטהרה למעלה. דבכה"ג רק זב מטמא כפתיחת סי' כ"א. ליתא. דסתם משא היינו בנשא הטהור לטומאה. ובכה"ג זב ומת שוין. גם לא מצי לתרץ דמיירי בהיה התחתון כלי הראוי למשכב ומושב. דבכה"ג ג"כ אין המת מטמא אותו. כשלא נגע בו ולא האהיל עליו כר"ב פ"ה דזבי' מ"ג. ג"כ ליתא. דמדלא נקט משכב ומושב. ונקט משא משמע שהי' תחתיו אדם. שראוי לקבל טומאת משא. וע"ז מקשי הש"ס. הרי בכה"ג מת וזב שוין. ומשני מאי משא אבן מסמא. ור"ל דמיירי שתחב אדם טהור אצבעו תחת האבן שמת מונח עליו. נטמא. משא"כ מת אחר לא נטמא בכה"ג. אבל ודאי מדדינו כזב חי. מטמא גם משכב ומושב. אבל תמוהין דברי רש"י שם. שכ' דמיירי שהי' האבן ע"ג כלים והמת ע"ג האבן ואין זה משא הואיל ואין ראוי האבן להטלטל עמו. וכן העתיק כאן הר"ב בלשונו. ומשמע דבהי' ראוי האבן להטלטל נטמא גם ממת. וזה תמוה. דהרי אין כלי נטמא כשנשא למת כמ"ש רש"י גופי' (שבת דפ"ג ע"ב) וכ"כ ג"כ הר"ב גופי' כלים פ"א מ"ב. ותו אי בהי' התחתון כלי מיירי. א"צ לאוקמא שהי' אבן מסמא ביניהן. דגם בהופסק בדבר אחר אין המת מטמא אותו. וצ"ע. אמנם גזרו בהנך ד' שמתו דלטמאו כאילו הן חיים. גזירה שמא יטהרו גם מתעלף הדומה למת וכ"ה ברש"י שם בד"ה גזירה. אבל אין לומר שמא יטעו ויסברו שמת. ליתא דהרי גם בפקוח נפש אין בודק רק עד חוטמו (כיומא פ"ה ע"א) ומכאן תשובה לקושית הרופא מהו' הירץ שלעזינגער זצ"ל בספר שאלת חכם בענין הלנת מתי'. כך נ"ל:

סעיף יח
עד שימוק הבשר

דאז לא אתו תו לאחלופי עם זב מתעלף:

סעיף יט
עכו"ם שמת טהור מלטמא במשא

ר"ל מסמא. אף דמחיים מטמא באבן מסמא כזב. מד"ס הוא:

סעיף כ
ב"ש אומרים כל הנשים מתות נדות

ר"ל דינן כאילו מתו כשהיו נדות. לטמא בגדים שפשטו סמוך למיתתן. דכשיטבלו רק אמתות נדות יתביישו נדות חיות:

סעיף כא
האשה שמתה ויצא ממנה רביעית דם

לאחר מיתה:

סעיף כב
מטמאה משום כתם

ר"ל במשהו כנדה, וא"צ רביעית כמת. דכבר טמא הי' במקור בחייה. משום דם נדה, דמקור מקומו טמא:

סעיף כג
ומטמאה באוהל

אם הי' רביעית. מדנעקר ממקור לאחר מיתה:

סעיף כד
שהיא מטמאה משום כתם

מדנעקר מחיים:

סעיף כה
בראשונה היו אומרים היושבת על דם טוהר

דהיינו משטבלה אחר ז' לזכר וי"ד לנקבה. דהו"ל טבו"י ארוך ל"ג יום לזכר וס"ו לנקבה. דדינה כשני לטומאה:

סעיף כו
היתה מערה מים לפסח

ר"ל לרחוץ הפסח. דמדאינה נוגעת רק בכלי. שני א"מט כלי. ובמים לא תגע. דחולין שעל טהרת קודש כקודש דמי. ואף דיש משקה טופח ע"ג כלי. שנעשה בנגיעתה ראשון. אינו חוזר ומטמא לכלי. דדוקא שאר משקה ראשון מטמא כלי מגזירת משקה זב וזבה שהוא אב. משא"כ משקה שנפסל מטבו"י א"מט כלי. רב"א:

סעיף כז

חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת לקדשים

ר"ל החמירו בחדא שיהיה דינה כנוגע בטמא מת דהו"ל ראשון. והקילו בחדא דרק לקדשים מטמאה. אבל לחולין שעל טהרת קודש לאו כקודש דמו. והיינו דמקשה בש"ס רישא לסיפא. דכיון דבסיפא החמירו איך הקילו בהא. כך נ"ל ודלא כרב"א שמחק גי' הספרים. והק' בתוי"ט אמאי דנקט מתני' ט"מ. ולא נקט כמגע נדה. ונ"ל מדמגע נדה אב הטומאה אפי' באוכלין, קודם שפי' מטומאה כזבי' פ"ה מ"ב. להכי לא פסיקא לי'. משא"כ מגע ט"מ לעולם ולד כלשם מ"י:

סעיף כח

בש"א אף כטמא מת

שהוא א"הט ומטמאה לכלי שמערת בו לפסח:

סעיף כט

ומודים שהיא אוכלת במעשר

ככל טבו"י טבל ועלה אוכל במעשר:

סעיף ל

וקוצה לה חלה

ואינה קורא שם עד שהניחתה לכלי. דטבו"י א"מט חולין הטבולים לחלה:

סעיף לא

ומקפת

ר"ל מקרבת הכלי שהחלה בה להעיסה לתרום מהמוקף:

סעיף לב

שהוא טהור

דמשקין של טבו"י טהורים:

סעיף לג

בש"א צריכה טבילה באחרונה

בליל שמנים. ככל יולדת שטבילתן בלילה. ולמחר יהי' לה הע"ש לאכול בתרומה ליל פ"א ולכנס למקדש. וטעם טבילה זו מדהסיחה דעתה בין טבילה ראשונה להע"ש שלאחר ימי טוהר:

סעיף לד

ובה"א אינה צריכה טבילה באחרונה

מיהו מודו. דצריכה טבילה למגע קודש. ככל מחוסר כפורים. דקודם הבאת קרבנותיו אסור ליגע בקודש עד שיטבול ואח"כ עכ"פ אסור לאכל עד שיטבול:

סעיף לה

ושמשה

שראתה ביום י"א של ימי זיבה. והוא סוף ימי זיבה. והרי אף ע"ג דראיות שבימים שאח"כ שהן ימי נדות. א"מצ לראייה זו שתהי' זבה גדולה ע"י צרופן. עכ"פ ע"י ראייה זו אסורה לבעלה עד שתשמור מחר בטהרה. והיא לא שמרה וטבלה היום ושמשה:

סעיף לו

בש"א מטמאין משכב ומושב

אפי' הבועל. דהו"ל כבועל שומרת יום. דס"ל גם יום י"א בעי שימור. מיהו משכב בועל קיל ממשכב נבעלת. כפתיחה סי' כ"ז:

סעיף לז

וחייבין בקרבן

דהו"ל כבועל זבה:

סעיף לח

בה"א פטורין מן הקרבן

דס"ל יום י"א לא בעי שימור. מיהו מד"ס טמאים משום גזירה תוך י"א. אבל קרבן לא. דהו"ל חולין בעזרה:

סעיף לט

טבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה

דמדהו"ל שימור קצת שרי. ותוך י"א אסור בכה"ג שמא תראה ותסתור. משא"כ הכא אינו מצטרף נדה לזיבה:

סעיף מ

בש"א מטמאין משכב ומושב

מד"ס:

סעיף מא

ובה"א הרי זה גרגרן

להוט לחטוא. ויבוא לבעול גם תוך י"א. ועכ"פ טהורים:

סעיף מב
ומודים ברואה בתוך י"א יום

ואפי' ביום י' דא"א לבוא לידי זיבה גדולה על ידה:

סעיף מג
הרי זו תרבות רעה

שמא תראה אח"כ ותסתור:

סעיף מד
ומגען

לטהרות:

סעיף מה
ובעילתן

לקרבן: